לעור תפקידים חשובים בהגנה על הגוף

- מניעת התייבשות של רקמות הגוף באמצעות בידוד הנוזל החוץ־תאי
- הגנה מפני חדירת זיהומים כהגנה מכאנית (העור משמש מעין חומה אטומה)
- ויסות טמפרטורת הגוף
- קליטת מידע על ידי קצות העצבים הנמצאים בעור. העור הוא איבר תחושה המאבחן תחושות חום, קור, מגע, לחץ וכאב
- מאגר לחומרי מזון כמו שומן, מים ומלחים וכן משמש לייצור ואגירה של ויטמין D (בעזרת אור השמש).

פגיעות במערכת העור

הפגיעה בעור מסוכנת היות שהיא גורמת לפגיעה במנגנוני ההגנה של הגוף וחושפת את הגוף למפגעים חיצוניים. חשוב לזכור שככל שהפגיעה נרחבת יותר יש בה סכנה גדולה יותר לחיי הנפגע.

סוגי פצעים

הפצע הוא פגיעה בשלמות רקמת העור. יש כמה סוגי פצעים:

- **שפשוף** - פצע שנגרם בשל חיכוך העור בגורם חיצוני
- **ניתוק -** ניתוק רקמות עקב חבלה
- **לחץ** - פצע שנגרם בשל הפעלת לחץ במשך פרק זמן ארוך
- **חתך -** פציעת רקמות על ידי שיסוף
- **תקוע -** פצע שהחפץ שגרם לו נשאר תקוע ברקמות
- **דקירה -** פצע שנגרם עקב דקירה במכשיר חד
- **קרוע -** קריעתן של רקמות בשל חבלה
- **ירייה -** פצע שנגרם עקב חדירה של קליע לגוף ולעיתים גם יציאה של הקליע מהגוף

הסימנים

סיפור המקרה, סימני חבלה, סימני הלם, סימני פגיעה באיברים פנימיים (בטן קשה וכו').

הטיפול בפציעות בעור

הטיפול כולל בעיקר התייחסות לסכנות הנוגעות לזיהום, לאיבוד דם ולסכנות של פגיעה באיברים הפנימיים. אין לטפל בפצעים אם במקביל יש בעיות דחופות יותר.

1. מטפלים בבעיות מסכנות חיים הקודמות לטיפול בפצע (מתייחסים לפצעים רק בסבב שניוני)
2. שוטפים את הפצעים במים
3. מחטאים את הפצעים (סביעור וכדומה, לא אלכוהול)
4. חובשים חבישה סטרילית
5. אין להוציא גופים זרים התקועים בפצע

כוויות

כוויה היא פגיעה ברקמות הגוף הנגרמת מחום, מחומרים כימיים או מחשמל. היא מתבטאת בשינוי מבני ובלתי הפיך של החלבונים הבונים את העור ועקב כך יש פגיעה בתפקוד העור. פצע כוויה עלול לגרום לירידה בנפח הדם בשל פגיעה בכלי הדם והגברת חדירותם. כוויה יכולה לגרום גם להשפעות מערכתיות כמו הלם תת־נפחי, זיהומים או פגיעה בקנה הנשימה, פגיעות שהן איום גדול יותר על חיי הנפגע מאשר פגיעות חיצוניות או מקומיות. כשההחלמה מהכוויה היא ספונטנית הרקמות המתות נושרות ורקמת אפיתל חדשה מכסה את אזור הכוויה.

הערכת חומרת הכוויה

כוויה יכולה להיות פגיעה פשוטה מאוד או מסכנת חיים או להתחיל כפשוטה ולהידרדר לדרגה של סיכון חיים. חומרת כוויה נקבעת לפי ארבעה גורמים עיקריים: (1) עומק הכוויה (2) שטח הכוויה (3) מקום הכוויה ו־(4) קבוצות סיכון.

(1) עומק הכוויה

עומק הכוויה מחולק לדרגות לפי מספר השכבות שנפגעו (איור 15.2):

1) **כוויה מדרגה ראשונה** - פגיעה בשכבת העור החיצונית (אפידרמיס) בלבד. הסימפטומים כוללים כאב, אדמומיות ונפיחות קלה. הכוויה תהיה רגישה למגע. כוויה מדרגה זו נגרמת מחשיפה מהירה למקור חום גבוה או מחשיפה ממושכת למקור אנרגיה נמוך יחסית כמו מכת שמש.

2) **כוויה מדרגה שנייה** - פגיעה באפידרמיס ובדרמיס. הסימפטומים כוללים כאב, אדמומיות, נפיחות קלה והופעת שלפוחיות בדרגות שונות: חלק מהשלפוחיות יהיו עם נוזל בתוכן ואחרות ללא נוזל, והן יכולות להופיע במהלך השעות שלאחר הפגיעה. הכוויה כואבת גם ללא מגע. השלפוחיות מופיעות בגלל העלייה בחדירות כלי הדם עקב הפגיעה. מכיוון שאספקת הדם עצמה לא נפגעה העור ילבין כשיופעל עליו לחץ (למשל מגע) ויאדים שוב עם שחרור הלחץ. כוויה מדרגה זו נגרמת מחשיפה למקור חום גבוה כמו מים רותחים.

3) **כוויה מדרגה שלישית** - פגיעה בשלוש שכבות העור: אפידרמיס, דרמיס והשכבה התת־עורית - היפודרמיס. כוויה זו נחשבת לכוויה עמוקה מכיוון שהיא פוגעת גם בשכבות הבסיסיות של העור, דבר שמונע אפשרות של חידוש העור, ולכן תידרש השתלת עור. הפגיעה בסיבים התת־עוריים תשאיר צלקת לאחר ההחלמה. אין אספקת דם לרקמה והיא תהיה לבנה (כצבע השומן) או שחורה (עור חרוך) ונוקשה. מכיוון שגם קצות העצבים נשרפים לא תהיה תחושה של כאב, אם כי שולי הכוויה (מקום שבו הכוויה היא בדרגה 1 או 2) יכאבו. כוויה זו נגרמת מחשיפה למקור חום גבוה במיוחד כמו ברזל מלובן, אש או חשמל. גם כוויות כימיות נחשבות לכוויות מדרגה שלישית.

4) **כוויה מדרגה רביעית** - כוויה עמוקה מאוד הפוגעת בכל שכבות העור והשרירים שמתחתיו. כוויה מדרגה זו מעידה על חשיפה ממושכת למקור חום גבוה, לדוגמה מגע בברזל מלובן. לאחר הכוויה השרירים והאיברים הפנימיים יהיו חשופים לסביבה החיצונית ללא ההגנה המסופקת בדרך כלל על ידי העור.

5) **כוויה מדרגה חמישית** - פגיעה בכל השכבות כולל העצם. האיבר הופך לגוש פחם ומועמד לקטיעה.